

DEBRECZEN

POLITIKAI, TARSADALMI és KOZGAZDASZATI HIRLAP.
A debreczeni és vidéki „függetlenségi párt” közlönye.
Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj
Négy soros hirdetés sorra 5 kr.
Nagyobb terjedelmű és hosszabb
hirdetéseket külön díj szerint a leg-
alább 600 szavazattal rendelkezők
Bélyegdíj minden két soros hirtel-
tásért 30 kr.
Nyitárban megjelenés köla-
mény minden sorra 20 kr.
Hirdetéseket felvételre a kiadó-
hivatalban, KUTASI IMRE könyv-
nyomdájában, valamint ZICHNER-
MAN H. köv. iróházában is.
Név nélkül vagy börtönmentesül
beküldött kéziratok nem vétel-
nek figyelmetbe.
Kéziratok vissza nem
adotnak.

raktár
a nagydémű kő-
t a legjobb anyagból
mennyiségű bőr, posztó
gyermek- és leány-
legjobb gyártmányu
tő, nemez, lag női
us vászártyékban, —
a anyagból dolgozott
és marburgi térfi-
örben posztóban és
KABAN
tása mellett.
nég eddig el nem
ezjobb mároszűk,
adni igen tisztelt
szíveskedve
KÖTTŐ.
nyal jutalmazott
rüt.
és dízel bir, ajánl
NOS,
bb városban
retik.
HIRDETMEY.
összeghez tarto-
pusztán a téli
rb. juhra f. é.
veresen ki fog
enni szandeko-
azanal megje-
gyal Imre,
tobiro.
KITUNTLES
SZEKES-
PEHERVAR
szüsterem 1873.
DISZOKLEVÉL
1871-ben.

A keletről.

(K.) Az apró uralkodók ügyi meg-
szólaltak s az az erősen hirdett örök
béké megbotlott. És most azon kérdés
merül fel, mit fognak tenni a nagyhatal-
masságok? Igaz, hogy most még az a jel-
szavuk, hogy lokalizálni fogják a czivódó
süldő-fejedelmek hánykolódásait, mi azon-
ban arra annyit mondunk, hogy „De csak
ugy, ha lehet; ki lenne az az előrelátó
bölcs, ki megmerné jósolni a most oly mes-
terileg felgyújtott lángnak terjeszkedési ké-
pességét? Csak egyet állíthatunk, azt, a
mi már az iskolás gyermek előtt sem tit-
ok, azt i. i., hogy a véres harc hullá-
mai Magyarországot is megcsaphatják, még
pedig sokkal inkább, mint a hogy azt Kál-
nok vagy Kállay urak csak gondolni is
merték volna! Lehet, hogy egy pár kard
összecsapása után ismét hüvelyébe fog az
dugatni tavaszig, de akkor — azt hinnők
— annál mérgesebben és újult erővel fog
az kitörni.

Történhetik az is, hogy a vérszemet
kapott apró, de egyszerre naggyá vált
hatalmasságok fejedelmei nem fog-
nak a téli idő iszonyaitól visszarettenni és
a harc nem szűnik, hogy a vén Európá-
nak étvágya megjőjön evés közben és ki
tudja mire határozzák el magukat az
igazi hadseregekkel rendelkező nagyhá-
talmak? Hiszen az étvágy mindég evés-
közbe szokott megjönni és erre talán szá-
mitanak is a nagyhatalmi ügyek vívői!

Európa összes uralkodói összefont ka-
rakkal nézték el 1877-ben azt, midőn
II. Sándor orosz czár, a Pruth folyó part-
ján rongyokban dobta lábaik elé az 1856.
párisi egyezmény okmányát! Imé, most még
amaz apró süldő fejedelmek is bátorságot
vettek maguknak, a hat nagyhatalom
által aláírt egyezményt éppen akkor tépni
széjjel, midőn azt két nagyhatalom fejedel-
mei megerősítették s az egyezményről fogva
hirdették, hogy Európa békéje nem fog
megzavartatni; innen van a fehér czár fe-
kete haragja, Battenberg Sándor, Bulgária
fejedelme ellen!

Ugyan mit fog Európa bármely nagy-
hatalmassága tenni azon esetben, ha a
bolgár fejedelelem ösztintén a törökök kar-
jaiba veti magát, trónja megtarthatásának
érdekében? Talán akkor is meg fog ijedni
a törökök szultánja Szerbia öleb-politikájá-
tól? A melynek sajtó külön büne a
most folyó balkáni földingás is?

Ha Bulgária fejedelme trónján akar
megmaradni, akkor ezen kívül nincs egyéb
választása.

Mert Törökország a siker reményében
még mindig áldozhat birodalma nagyságá-
ból a véle szolidaritásba lépni óhajtó, most
ugyan hajba kapott fejedelmeknek, főkép
a personal unió alapján, és ezen szerencsés
esetben talán majd felfogna nyilni Európa
többi hatalmasságának szeme, melyet most
az osztokodási vágy vaktságban tart.

A törökök engedékenyen viselték ma-
gukat mindaddig, míg vizen és szárazon
oda összpontosítható seregeit, a hová azt
az idő követelményei parancsolták s ma
már ott állanak azok a tett mezején, mi-
ből önként következnek, hogy egy nem várt
pillanatban, mint 1876-ban, a konferen-
cia tagjai szép csendesen oda fogják a
Boszporust hagyni.

Ha ezen idő beálland, akkor annak
terhét leginkább Ausztria fogja megérezni,
mi pedig annyiban leszünk részesei a ter-
hek viselésének, a mennyiben Tisza Kál-
mán oda forrasztotta Magyarországot Ausz-
triához! Minek azonban Ausztria ellenei
csak örveidni fognak, mert Ausztriát már
annyira ösmerik, tétovázó politikájával
együtt, hogy tőle ugyan még csak a fe-
ketehegyi birkatolvajok fejedelme sem szo-
kott nagyon megijedni!

Csak annyit szeretnék most tudni,

hogy az eselben merre fordulna Ausztria?
És aztán ki lesznek majd Bosznia és Her-
zegovina, a melyekre mi annyi milliót és
oly sok vért áldoztunk? És vajon csak
azért tettük, hogy ott a magyar király
felett a szultán legyen szueren?

A forrongó Balkán.

Az északi szerb hadsereg vezére Hor-
vátovics tábornok, a déli hadsereg pa-
raucsnoka Lesjanin tábornok. Mindketten
az orosz-török és szerb-török háborúban vi-
váltak kimostani rangjukat s a mi legérdekesebb
mindketten magyarországi szűkös-
letésű szerbek mint ilyenek, ma-
gyar-osztrák zászlók alatt
nyerték kiképeztetésüket ké-
sőbb szerb hadi-szolgálatba léptek át.

A szerb-bolgár háború eselle-
ges bonyodalmaira nagy aggodalommal tekin-
tenek a londoni kormánykörök. Ott általában
azt hiszik, hogy ha a szerbek leverik a bol-
gárokat, a czár ezt nem fogja nyugodtan nézni
és a bolgárokat haderővel fogja támogatni, a
mi okvetlenül maga után vonja Ausztria-Ma-
gyarország közbelépését a kész az európai
bonyodalom!

A háború eredményéről nagyon
ellenetes hírek érkeznek. Egyik hír szerint
pedig Slivniczánál a bolgárok által
visszaszorítottak Breznik, fontos strate-
giai pont, mely város erődítményekkel van el-
látva, kedden délelő, véres harc után, a
szerbek kezébe jutott, kik tehát akkor már
5-6 órányira közeledtek Szófiához.

Izvor körül kemény harc volt, a
szerbek rohammal bevették 18 sánczot és
nagy mennyiségű hadiszereket ejtettek zsák-
mányul. Philippov izvori parancsnok hátra-
hagyta lelvártát és a hadi pénztárt, 161 bol-
gár foglyul ejtett.

A Timok-hadsereg Kuba és Wid-
din közti tényleg győzelmet aratott, — bol-
gár vad futásban kerestek menedéket s nagy
vesztéseket szenvedtek. A szerbek 1000-nél
több bolgárt elfogtak és nagy hadi zsákmányt
ejtettek. Lesjanin tábornok Widdin ta-
lálalatt áll, sőt az is hírlik, hogy Widdin
bevetették. A Tra és Dragoman körüli
harcokban 5000 bolgár ejtettet foglyul.

Belgrádban a szerbek diadalmos előny-
múlása felett nagy a lelkesedés — s remélik,
hogy a szerb csapatok minelőbb bevo-
nálnak Szófiába és hogy Szófia és
Widdin elestével a hadjárat véget fog érni.

A thénban a kamara ülésén Del-
yannis kormányelnök kijelenté, hogy Gör-
ögország barátságos viszony-
ban áll Törökországgal.

Sándor fejedelem személyesen
átvette a sereg vezényletét, s ezáltal meg-
szűnt a fejletlenség is, mely a bolgár hadműve-
leteket a háború első napjaiban jellemezte.
Ugy látszik, hogy a bolgárok most már komo-
lyabban hozzá láttak a védelemhez, mert
Slivniczra elestéről még eddig nem érke-
zett biztos hír, sőt lehetséges, hogy itt a bol-
gárok némi előnyöket vívtak ki. A döntő üt-
kötet legközelebb várható.

Sándor fejedelem esdve kéri aszult-
tánt, hogy szerencsétlenségé-
ben ne hagyja el, hanem rész-
vételével, hogy a közös
elleneséget az országból kiűz-
hesse. — Törökország folytatja mozgósítá-
sait, Damaszkuszban 25,000 katonát
összpontosítottak, kiket onnan Krétába és
Epiruszba küldenek.

közölték az osztrák-magyar bank főtanácsának
képviselőivel azokat a feltételeket, melyek
alatt a bank szabadalmának meghosszabbítása
meg fogna adatni. A keddi megbeszéléssel a
bankkal folytatandó tárgyalások, melyekre
Köffinger pénzügyminiszteri államtitkár is ide
érkezett, hivatalos alakban megnyitották. A
közös miniszteri értekezlettel a kiegyezési
tárgyalások a magyar és az osztrák miniszte-
rek közt mostanra be vannak fejezve.

— Belföldi hírek. A képviselőház
ma délelőtt 11 órakor ülést tartott. Ezen üle-
sén — a „N-t” tegnap híre szerint — ja-
vaslat terjesztetik elő az országgyűlés
időtartamának három évről öt
évre való meghosszabbítása
iránt. — Uj püspökök. Budapesti je-
lentések szerint a nagyvárad püspökségére
Ipolyi Arnold, Beszterce bányá főpapja,
— a váci püspökségére B. Hornig Károly
esztergomi kanonok, — a besztercebányai
püspökségére pedig Márkus Gyula, esztergomi
kanonok van kiszemelve. — A honti bo-
rányokhoz. Ivánka Zsigmond Luka Pál
hontmegyei tisztviselő ügyész ellen, ki az árvtár-
járára megtartott bírói árverésen tisztvi-
dgyeszi minőségben az ingatlanokat
potom árón megvásárolta s velök üzérkedést
követett el, a belügyminiszteriumhoz felterjesz-
tést intézett.

— Külföldi hírek. A z angol csap-
tok győzelmesei nyomulnak elő Birmában.
Mihala bevételel megelőzőleg Norman ez-
redes megszállotta Simbongwh helységet az
Irrawaddy folyó balpartján, Prendergaat tá-
bornok pedig a jobb parton fekvő Kuligan er-
ődöt foglalta el. — Elkobzott angol
hajó. Revalban a China nevű angol gőzös,
miután rajta orosz forradalmi proklamációk
elalattak, orosz hivatalnokok által elkoboz-
tatott. — Strosmaier püspök bécsi
audenciája össze függött azon tervvel is,
hogy a diószentgyörgyi szerb káth-
olikus egyházmegyéből a kalocsaiboz csatol-
tassanak. — Bokharában az új czár un-
nepelyes trónralépte hetfőla ment végbe. Bok-
harában teljes nyugalom uralkodik.

Több világosságot!

Debreczen, nov. 21.
(r. e.) Nagy város akarunk lenni — egy-
másután igyekeznünk azon modern követel-
ményeknek megfelelni, a melyek a nagy vá-
rosiasság fogalmából önként következnek.
Ezen igyekezetünk nincs minden siker nélkül,
bár egy téren gyorsabban is haladunk, mint
kellene, egy, hogy a pusztán fényűzési dolgok
kedvéért elhanyagoljuk Debreczenben azt, a
minek istápolását már az ember-szeretet, az
a sokat emlegetett humanitárius irány is meg-
követelte volna. Van fényes szállodánk, a
„Bika”, de ebben egy terem, a melynek
egészségtelen berendezése
minden bál alkalmával megköveteli a kisebb-
nagyobb foku hűlés, már halálos kimenetellel
is járt áldozatait, egy nagy terem, mely mel-
lett azonban oly kevés a vendégszoba, hogy
rendkívüli alkalmakkor, p. o. vásáros na-
pokban, alig képes befogadni az elszállásolást
igénylő vendégeknek felét és mellett kór-
házunk még csak lesz, a mostani kórház-
ágyaiban pedig párosával fekszenek a ragályos
betegék.

A modern követelmények némely egyéb
ágában meg éppen visszacsúszást kell
tapasztalunk. Imé, ott van a Temevár;
ennek már kevés a gáz világító ereje, be-
rendezte a villanyvilágítás hatalmas készülé-
két; városunknak a gázzal fennálló szer-
ződésében viszont határozottan kikötöttett,
hogy idővel, alkalmasabbnak és jutányosabb-
nak bizonyult világítási mód esetében magát
ezen módhoz képest átalakítani és berendezni
tartozik: de azért nemcsak hogy nem lehet szó
villanyvilágításról, hanem az utcák és városi
közbeliségek világítása is oly hiányos, a gáz oly
rossz a helyzet napról napra annyira rossz-
szabodik, hogy mindez kezd botránnyossá
válni s erősen kihívja a bíráló megrovást.
Valóban: a jó világítás ma már oly elenged-
hetlen kívánalma a szépeztőknek, a közrend-
nek s a személyes biztonságának, hogy az ut-
cai világításnak inkább tökéletesítésére kell
törekedni s valódi vétek a mi állapotainkat
elűzni! A haldokló Götthe szava volt az, hogy
„mehr Licht” több világosságot. Ha Götthe
ömeri a világítás ma már oly hatalmas esz-
köveit, mondhatta volna azt is, hogy „Licht-
Meer” — vagyis fény tenger! Mi
nagyon örvendének, ha csak „genug Licht”,
elegendő világosságot kaphatnánk.

Nyarat-szakán, mikor a nap tovább vi-
lágit, sokkal tühetőbb utcai világításunk.
Nem ad annyi okot a hírlapi élcezk ostorának
csattogtatására — s nem kell gyufával keresni
gázlámpáink fénylogárkjait. De hát a gázzár

t. igazgatóját gyanus rokonszenvvel protegáló
holdvilág és csillagok is erősen segítetik a
gáz-gyújtogató földi nagyhatalmasságot. Egy-
szóval, mikor nálunk alig van esti és éj-
jeli élet, mikor nincsenek bálók, nincsen
színház s a lakosságból ki fűrdön, ki pedig a
tanyákon tartózkodik: akkor van tühetőbb
utcai világítás. A gáz-mizéria pedig
bekövetkezik körülbelül november ele-
sében, mikor a nap rövidebb, mikor az ég
borusabb, mikor beáll a legsűrűbb köd s a
csatakos utcákon ugyan nehéz átjárót, a sár-
vonalban kitaposott nyomor, kiálló követ meg-
lelni; a gáz idényben lesz a mi gáz-
világításunk sötétebb! A színházból, bálók-
ból, felolvasó estélyekből és kaszinókból hazasiető
közönség fuldokolhatik a nagy sarakban; a ki
távolabb lakik a központtól, azt se tudja,
melyik sarokból támadhatják meg; az új bor-
működik, a disznó-török járában folynak: s
a kinek a czankó feltételegződt a lábára,
belső illuminációja dacára, elhasalhat a nagy
sötétben a legközelebbi árok barátságos ölelben.
A főbb utcákra hűvelék-ujjnyit, sárgás vagy
feketes valami pislog felénk a bicikálva vág-
ható ködtengerben, melyről csak igen nagy
képzellemmel megáldott emberek ösmerik
fel, hogy ó keme tulajdonképen — gázlámpa
volna, a mellékes utcákban már csak itt-ott
gyuitatik meg a gázlámpa, néha pedig egy
sem pislákol bennök. Így világítanak nálunk a
nagy teli idényben.

Hallatlan, megbocsáthatatlan! De annival
megbocsáthatatlanabb, mert ez az ázsiai
állapot, a nagyvárosiasságot szenvedő fény-
űzési irányt szembe kacszó visszacsúszás bizo-
nyos tekintetben öntudatos s an idézetik
elő s türetik el.

Nézünk csak közelebről ezt a helyzetet!
Midőn a gázzár felállított, néhai Gellen-
czai Pál készítette el a szerződést, mely
azonban nem volt előnyös a városra nézve; a
gázt drágán kaptuk, a világítás rossz volt,
és a szerződésben a városnak semmi sem volt
(a mit előre meg lehetett volna tenni), meg-
köti Budapestre — ha nem családunk —
Aradról elkért minta szerint. 1868-ban lépett
életbe az új szerződés, melynek rosszasága ma
is sokkal világosabb, mint közvilágításunk.
Utcaink sötétek, a minők a petroleum-világi-
tás korszakában sem lehettek. A szerződés
értelmében a város köteles bizonyos mennyi-
ségű, 14.—15000 köbláb közötti mennyiséget
elfogyasztani; ha kevesebbet fogyaszt, minden
100 köbl. után 200 forint bírságot fizet! Elő-
nyös ez nem a városra, de a gázzárra
nézve, melynek ez a föltétel csak arra adhat
ösztönt, hogy a gázzal... takarékoskod-
jék! Ha a kikötött mennyiségnél több fo-
gyasztatik el, akkor a gázzár ócsábban, szá-
zalkos leengedéssel szolgáltatja a... vilá-
gosságot, a miből ismét kitűnik, hogy a gáz-
gyár minél sötétebben hagyja a várost — an-
nál hibebe a szerződéséhez!

A városnak — hogy ne fizessen bírságot
— érdekeiben állana tühetően megvilágítani
utcait, de nem teszi, hanem hagyja az előnyt
a gázzár részén s hogy — bár leengedéssel
— ne kelljen az elfogyasztott mennyiség töb-
bletére ráfizetnie, azt minden évben
a nagy, a legelőnkebb idény
alatt igyekezik rohamosan pó-
tolni; takarékoskodik, hagyja
az utcákat, valóságos egy-
ptomi sötétségben! A köz-helyiségek
gáz-fogyasztásának ára viszont más kulccsal
számíttatik ki; elfogyasztott gázköbláb-száma
egy eg tudja miként kicsinált szám-egységgel
(15.728) szoroztatik s az eredmény teszi ki a
fizetendő forintokat és krajczárokat. Az utca-
világítást csak a gáz 1% krajczárt köbláb-
bonként; sok volna még jó világításért is!

Mily komplikáció! mennyi rendszertel-
lenség! Azelőtt egy tanár kapott 600 forintot
a gáz felülvizsgálásáért; most a mérnöki hi-
vatal egy tisztviselője kap 200 forintot, a ki-
nek rendelkezésére áll egy drága pénzen vá-
sárolt Bunsenféle fénymérő, a
melynek segítségével kitűdőt hatunk,
hogy vajon a gázzal bir-e 12stearin-gyertya
erejével? Vajon nem sugta meg a vizsgáldó
urnak ez a készülék, hogy a mi gáznak nem
sokkal intenzívebb fényű egy-két petroleum
lámpánál?

Ez nem lehet így, ez nem rend, ez nem
igazság! Tessék a gázzagot szigorúan bí-
rálni, tessék utcainkat, legalább éjjeli 11 óra
utánig, tisztességesen világítani. Tessék a gáz-
fogyasztást ésszerűen felszámolni. De itt taká-
rékoskodni nem szabad, itt nemcsak a gáz-
gyárnak kell nyernie, de a közérdek
szempontjából a város lakosságának érdekeire
is tekinteni kell. Már állítottak fel több Siem-
sens féle gázlámpát s készűl 2 a köztéren
is; világítják nemsokára a nagyerdőt is. Ez
emelni fogja a fogyasztást, méltán követelhet
a város árleengedést a gázzártól is. A vá-

rosnak módjában áll fölépnie a teljes és jó világitás érdekében; ha elvesztette erre való erejét, tessék új szerződést kötni, vagy bármit, de valami módon segíteni kell. Részéről nem fogunk befeléírni abba, hogy a városunkban már is guntárgyvá vált, botrányos világitási rendszert szellőztessük és folyvást ostromozzuk!

Emlékezzünk régierekről!

Közi: Erdélyi István. 1659. Esztendő. Választatik a főbíróra T. Vigkedv Mihály Uram; parancsolatja azonban a Budai Vezértől, hogy a székely ajándékai Tömös várra menjenek, és a hamarább elmenyenyen, el is készültek, de mivel Bíró Uram betegsége miatt nem mehet, T. Doboz István Uram megyen ő kigyelme helyett, a szokott ajándékkal meg is elégti.

Ellenkezést támasztott vala pedig már a Porta Erdély Országá és Rákóczi Fejedelm között.

Erdély Ország rendeléséből jön Haller Gábor Váradi Főkaptánra, ki erősen parancsol, hogy a Rákóczi katonáit Debreczen is üldözi fogja, Ország végezet volna; de Praesidiumot nem ígér.

El is tiltatik, hogy Rákóczihoz semmi hűséget, sem engedelmét, élete, jószága vesztese alatt, senki ne mutatna, Levelet ne venne, se ne hordozza.

Készerítettik ellenben, hogy Bartsai Ákos Fejedelm hűségére esküdnek; de ebben a Város magára vigyázó okoskodással halasztást tesz.

Egyfelől noha van előtte Erdély Országá, a Török Nemzetnek haragja, de másfelől leginkább tart a közeletbűnösen reá következő veszedelemtől, ugymint Rákóczi Haditáborától.

Eznyi sok féle fegyver közül egyiket is maga ellen nem közzörlni, ha volna mit tenni.

Rákóczi Fejedelm pedig, (minthogy Hadaival Szeretsen, és a Tisza körül volt) sok parancsolatot kellett teljesíteni a Városnak, A kenteletet a szegény Város e végességgel gyözte meg.

Fejgyűléseknek azonban azon Hadak, és 12 junii megütik török Sz. Miklóst jó hajnalban, fel is égetik, kit nem sok idő múlva a Törökök ugyan a Magyarokkal, azok között Debreczennel is, ujabban és jobban meggyözték.

Bénegyen azonban Bartsai Ákos a Török köze Szejdi Passához Tömös várra. Hivatattik Bíró Uram is a Passa Leveleiből ugyan Tömös várra, hova elmegyén elgynehányad magával nagy fellemmel.

Holt a Passa elsőben is Rákóczi s Rákóczi Hadait tartáért, parancsolja erősen, hogy 40 ezer Tatárok nak való élelét készítse a Város, Császársz akarattya is az volna; ha a Rákóczi Hadait tartatta a Város, a Tatárokat tartani kellene.

Sok förtélyozási után előe elsizidogattyá.

Akkor pedig már Szejdivel lévén Bartsai, nagy biztában meg keresi Bíró Uram, hogy a Tyrannus előtt lenne gyámúsággal, de itt is nem kedvet, hanem kedvetlenséget találunk, mihelyt eleiben mennek, ilyen pirongató, ijeszítő beszédet hallják Bartsai Ákosnak. En akaratomból hivatott

(ugymond) Titeket a Passa, sőt én hivattalak a Passa Leveleivel mert magam leveleivel nem jöttek volna. Engemertti Fejedelmeknek el nem ismertek, soha hozzám nem hogy embereteket, de egy ebeteket sem küldöttetek, innen is a nagy haragot ismeren, előlle ki kelletik meunnie.

Ujbban viszont másod nap megtalálják, hogy mind, maga vanné el haragját, mind ezt az idegen Hatalmat engesztelné a Városhoz, holott távollétében is oltalmat kellene nyújtania; annál inkább most jelenlétében szükséges.

Sok untatás után azért megvallja, hogy a Passa haragját minthogy maga gerjesztette fel, le nem tessendítheti különben, hanem fizetés által.

Igéri kegyelmességét is, hogy valamit fizessenek ezen Casusban kész lennem mind azokból Erdélyben a Várostróval contentálni.

Ez ígéret megvolt, de még gyümölte nem látattott.

Megengestetik azért közakarattól a Passát, két ezer Tallérnak megígéréssel, melyet mindgyárt ugyan akkor a törnyekből vidégszéknek Makai és más Helybeliek, Magyar Keresztényeknek segítségük által talljesítettek is, és Isten engedelmeiből haza jönnek.

Rákóczi pedig Hadaival Erdélybe megyen a Város is a quartélyozó Katonáktól pihentés veszen.

(Folyt. köv.)

Helyi hírek.

Városi költségvetés. Szab. kir. Debreczen város 1886-ik évi költségvetését közöljük itt, egyelőre csak főbb tételeiben:

Table with 3 columns: Rendes költségvetés, Bevétel, Kiadás. Rows include: I. Sámsoni bírtok, II. Szováthi bírtok, III. Szántó és kaszálló földek, IV. Legeió, V. Ménes, VI. Erdő kezelés, VII. Városi épületek, VIII. Cserép és téglagy. 46600.-, IX. Könyvnyomda, X. Fuvarozás, XI. Regále, XII. Vésavám és piszcai jövedelem, XIII. Szenvedő tőkek és kamatai, XIV. Fizetések és hivatali szükségletek, XV. Egyházak, iskolák, intézetek, XVI. Helyi rendőrség, XVII. Színház, XVIII. Vegyes bevételek 2170.-, XIX. Árvaszék, XX. Katona szállásolás 12318.-, XXI. Közkórház, 14300.-, 17213 50., Összesen együtt: 741,416.90., 737911.89., XXII. Rendk. költség. 3000.-, 48156.-

Együtt: 744.416.90., 786067.89.

Egybevetve a bevételt a kiadással mutatkozni hiány: 41650 ft 99 kr Jéggyezt: Az ezen költségelőirányzat végén kitett 41650 ft 99 kr. hiány a remélhető megtakarításon kívül fedeztetik a 72129 ft 78 kr. tartózsónak 117717 ft 07 kr. cselekvő követelésből levonása után fennmaradt 45587 ft 29 krral.

Felolvasó estély. A depr. felolvasó-kör

csütörtöki estélyéről — tér szűkeben — csak azt említtük fel, hogy a felolvasásokat (Kovács B. Gyula „A Sorokszári Lőrincz fia” cz. rajza és Csiky Lajos akadémiai tanár magvas értékezése „A nevetés pszichológiájáról”) nagy közönség hallgatta végig.

Garázda férj. Tegnap este 7 óra körül izgalmas jelenetek voltak tanui nagy utcza egyik házában lakó, hol ugyanis már régebbi idő óta egy K. nevű szabó mester lakik, ki az esetnek tulajdonképeni hőse. Mámorosan ment haza tegnap este fele és felesége után kiáltozott. Szobája ajtaját bezárva találta sa ez — úgy látszik — gyanút ebresztett benne. Ego méccsessel rohant fel a padlásra, hol minden zeget zeget kikutatott, míg végre fejsze akadt a kezében, a melyvel lesietve a szoba ajtókat tört. Azt darabokra törvén, egy másik ajtóhoz hoz ment, melyet szintén összevissza vagdalt. Midőn a másik ajtó is betörté, a háziak erős sikoltást hallottak. Ez K. feleségének hangja volt, ki hozzá volt szokva férje éjjeli jeleneteihez s éppen azért zárta el magát gyermekeivel a nyugodni ment. Eppen ezért erte a szerencsétlenség. Részeg férje fejszével rohant rá, mely az erős csapás folytán a ház padlásában fenakadt s így az asszony ahogy az ágyból kimenekülhetett futott ki egy félreeső helyre, utána a férj, ki ott fojtogatni kezdte a megremült asszonyt. A gyermek sikoltására a házbellek felébredtek, s maga a háziúr a nő segítségére sietett színtén sebet kapott a dühöngőtől.

Színház. Szintársulatunk új tenoristája, Valentin Lajos, tegnapelőtt lépett fel színpadunkon először, mint Hoffmann a „Hoffmann meséi” ber. Előnyét képezi első sorban az, hogy teljes biztossággal énekel, hangja erős, némely arnyaitában hajlik a bariton felé. Izléssel énekel s frazirozása sem hogy fann kívánni valót, melyel teljesen átérteti velünk, amit mondania kell. A legnagyobbkönyvedséggel futja meg az egész hang lejtorját, könyveden szöke a legmagasabb hangtól le, a legfinomabb pianóig. E mellett van megjelése is. Mindezen előnye, szép iskolája teljesen kárpótolnak a beszéd hangjából kiérezhető némi idegenszerűséget. — Igyekszik játszani s kivált a részegség jelenet felfogása volt talos; bár máskülönbön modulatásban tulságos lágyág nyilatkozik. Valentint a közepes számú közönség rokonszenvesen fogadta s mai, — 2 dik föléptekor (Benozzo Gasparoneban) már valószínűleg telt ház előtt fog fellépni. — A többi szereplők a régi jók voltak. — Valentin a lipcsei színházról nyerte kiképezését, régebben vidéki szintársulatainknak volt kedvelt tagja, hozzánk a fővárosi m. kir. operatór jött, 250 ft havi gage mellett. „Be fogja hozni”, mert már is azon van, hogy vele oly operák, a melyekhez szintársulatunk kellő szereplőit rendelkezik („Fekete dombo”, „Faust”, „Mártha”, „Bűvös vadász”) színekerüljenek. Elszándékozik énekelni Rippet és a „Koldusdiák” czímű szerepet is, melyek eredetileg tenor hangok szánt parthiek voltak. Egyszóval, Valentin Lajos szerződését nyereséggel tekintjük szintársulatunkra nézve.

Egyház. A debreczeni ref. egyház 1885. évi november hó 22 dik napján d. e. 10 óra körül közgyűlést tart. Tárgy: folyó ügyek.

Helyi termék. Emmert Antal a helybeli zenedai tanár Matách „Ember tragédiájához” zenei illusztrációt írt, a „Harmónia” kiadásában megjelent a nálunk is ósmert francia író, Adam asszonynak van ajánlva, a ki a műről egy Emmerth tanárhoz intézet leveleiben a legelismerőbben nyilatkozik s Csáthy Károly ur

könyvkereskedésében kapható, Ára: 1 ktt 50 kr. 30 füzet jövedelme egyenlő részben a székely, a helybeli zenede és a szabóság munkor alapítványok gyarapítására van felajánlva. * Az istenadta nép. Debreczen környekéből értesítünk bennünket egy esetről, mely eléggé bizonyítja, hogy mily hiszékeny, — mily naiv a nép s mily vakmerők a svábok. Két század utazó állított be közelebb egy közei faluba, úgynöki minőségben valami tiszte rendű biztosító társulattól. Ezek fogadtak 1 ft 20 kr napi díjért valami parasztot, megbizva azt azzal, hogy kösebn mindenféle biztosításokat. A paraszt, a vett utastás értelmében, elhíresztelte, hogy a ki a zsidó legénytel biztosít, az olcsó kölcsönben is részesül 6-7 százalékra. Mert Rudolf trónörökös a felesége után éppen most kapott vagy egy fél millió forintot s abból 70 ezer forintot költöda, hogy kiadja kölcsönre. Elhelyezhetné másutt is, magasabb kamatokra uraknál, de a trónörökös szereti a népet s inkább ennek hiteles, mint uraknak. A trónörökös pénzéből csak a kapa, a ki biztosít. Természetes, hogy e kölcsönny folytán a nép seregesen biztosított, abban a reményben, hogy a biztosítást majd az olcsó kölcsönből fizetik. Mikor a kötvények elkezültek, a két zsidó a szép üzlettel eleblábol mas hátárba. A bolondtá tett nép pedig késő tudta meg, hogy mily czudaru viszáseitek jöhisszemiséggel.

Törvény szünet. Eddig az iskolás gyermeknek volt szünet, Mikor az arasz és tuncap jött, vagy szünet. Mit most a törvény is szünetel ket hóig s a jog szolgáltatás azaltt kiindollik. Felek nem perelnek, az ügyek nyugasznak! — De jó akkor lenni alperes adósnak! — Ez meg hagyjan volna, de az a bökkenő, a felszaporodik a temérdek teendő, s nikor megzemlélik év végn a dolgot, Mit lát a vizsgáló? halmoz határakat. Te böcs országgyűlés! valyon átadod-e? Hogy ilyen törvénynek se farka se füle?

A depr. közp. tejszarnok megalakítása. Úgyében e hó 22 an, tehát holnap d. n. 3 órakor, a város háza nagy tanácssteremben értekezlet tartatik, mire is mind azok kik ezen közfontosságú ügy iránt érdeklődnek a gyűlésen való megjelenésre felkérte nek. A gárd. egyet elnöksége. * Fura. Ezt a furcsa „Jegyzőkönyv”-et küldötték be lapunkhoz: „Felhívás az érmi-halyfaival izr. hitközség 1885. november 16-án tartott választmányi gyűlésen. Jelen voltak: Elnökök: Benedek Mátyás. Alelnökök: Mayer Zsigmond. Deutsch Ignac. Rosenfeld Lajos. Gross Hermann. Glück Karoly. Weisz Abraham. Ösztreicher Ferencz. Eüök a gyűlést megnyitván, ádvölék a választmányt s előterjesztik, hogy Ösztreicher Lázár többszöri feloldozása után sem akarja zárszámadá-at az igazoló bizottság elé terjeszteni, kerá a választmányt, Ösztreicher Lázár eljárásának indugációval méltó kifejezést adni és egy szeráminid indítványozza, hogy nevezett a hitközség által — addig is, míg a törvényes lépések eltele megindítatának — erkölcsleg is suttasak. Elnök indítványja egyhangulag jelszékesséssel fogadtott és elhatároztott, hogy mindaddig, míg Ösztreicher Lázár zárszámadáát be nem adja és a számvizsgáló bizottságtól fölmentést nem nyer, minden — a hitközségnek élvezhető jogtól megfosztat, nevezetesen a Thora felhívásától elidititk, vevesi joggal nem élhet, szóval a hitközség kebeleiből számadásának jóváhagyásáig kizáratik ezen jegyzőkönyv kivonatos másolata a templom ajtaján való kifüggesztésével a jegyző

megbizatik. Mayer hogy az előmádkozó szíriut Ösztreicher nevezett „mi schébbre Egyhangulag elfogadta Benedek Mátyás elnök Mayer Zsigmond alelnök senfeld Lajos. Deutsch Glück Karoly. Ösztre zókönyv után következ kes megjegyzés: életben eljárás

Körbi Sándorn kerult képviselője órakor, két hónap szíri meghalt. Femetése hol Mely részvétel esterül A depr. vadász négy hivatos hajtovad dig egyet a Paczon, ke az Onáton. Az első vad csütörtökön a Paczon kezesi hely a paczi cső dődik fél 8 órakor. Eil hogy a közeletés hat vadászaton csak azok Nánassy és Klekner ura a casónban kitett ivent teire előkérzik, ennek hajtódj késztesetét fztovább arra is, hogy a meben a hajtóvadászatr hettel a vadászat előtt Az elnökség. * A színház körbi a fejegyzése, hogy ar ur, ez evben érde meg nak huszadik évü nész, először Debrecze tása alatt répett fel a év előtt maga is játszó ha az ideu mi is láthatr peben! — Boros La s társulatunk derék buff előkezeseket tesz jut neti drámát iz Debreczen hóse Török Balint lesz ne talinnal s szerepel benne — nem különben To lesznek beleszóve Debrz zeneieg is irgen képzett zenét is irs s annál inkább történelmet, mivel 26 év ezte a teológiát. — S es szerelem” cz. drá adása érdekében igérkez hatáon tanulmányozza Nagy Ibolyka mint (Lujza Molier, Foltéuány mint M való alakításit fognak nyuj zónsér figyelembe. Meget Gyula meghozatta Koloza „Gongor és Tünde”-jenek jet s nagy költök és kedv tehetségés ifju művészek lomjátékára fog szíre kez ház előtt — szíre kerül lárda vizszoztage git, mint Schnacket, a g gát azal dicserjük meg, volt olyan, mint tavaly Ny ben is hívtak. Gyongy beszedet nem bírta leézz oly hadonászt vitt vegbe Tollagit egyszer kepen útoz zert csapta meg. A darab k Bodroginé és Bor vényre juttatni. Mú sor. nán: „A sárga csikó” n Hetfőn: „Armany es

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

Az elszabadult ördög.

(Ezorcium, tündérmesék nélkül.) — Egy kontár filozófus tanulmányából. — No, tisztelt szerkesztő uram, baj van a faluban!

Nagy dolgok történtek a múlt heti csütörtök óta.

Nem csak a szerb király támadta meg a bolgár fejedelmet... a „berlini szerződés” érdekében... hanem az „elszabadult ördög” is megtámadott... „Egy felolvasó” által (a „Debr. Ellenőr” nov. 16-iki számban)... a felolvasó kör érdekébe...

„Vajh! ki ő? és merre van hazája?... nem tudhattam meg; nagy titokban tartatik; így tehát le kellett tennem azon szándékomról, hogy elő szóval világosíthassam fel. Kénytelen vagyok e helyen reflitálni támadására; mert illendő dolog: irántam való szives figyelmét a magam részéről is — a magam módja szerint — viszonzni.

Hogy a ma egy hete megjelent „Elszabadult ördög” „sérteni” vagy „megbotránkoztatni” akart volna... ez a vad sokak előtt uj volt, és nem csekély reklám-ül szolgál, mert ugyancsak keresett lap lett a múlt szombati „Debrecezen.”

Kettőt ajánlok az „egy felolvasó” figyelembe!

Először: az „Elszabadult ördög” szószaporításai — mint a tavalyi legelső czikk bevezetésében hangsúlyozva lón — nem komoly dolgok, hanem vádm tréfák, melyek ellen komolyan lándszát szegezni: don quixotte i atakoz!

Másodszor: a felolvasó uraknak nem tesz jó szolgálatot, aki — mint az „egy felolvasó” —

erővel rájuk igyekszik fogni, hogy ok csupa „tudós”-ok, a kiknek „mely gondolat”-t és „eszméik gazdaságát” (talán: gazdaságát?) meg a tréfás szatira is bámulni tartozik; mert ha ezt elmuasztja: p ók-nak tekintetik, nem pedig „kedvesebb és hasznosabb állat”-nak, t. i. mehecskének; pedig a mehecske veszedelmebb fulánkkal rendelkezik, mint a pók!... Megnyugtathatom az „egy felolvasó”-t és a tisztelt olvasó közönséget is, hogy: a múlt heti „Elszabadult ördög” óta egyetlen egy felolvasó sem jelentette be visszavonási szándékát; meg, úgy látszik, az „egy felolvasó”-se; mert akkor czikkét így kellett volna aláírnia: „egy felolvasó”!

Az „Elszabadult ördög” különben nem a tarczairó neve — mint az „egy felolvasó”-tévesen írja — hanem tavaly a szertelen felolvasási vállalkozó kedv lett, tréfásan, így elnevezve.

Az „egy felolvasó” nagyon csekély véleményvel látszik bírni az en „talentum”-omról; de azért — a mennyiben magam is „a közönség köréből” valónak tekinthetem magamat — nem fogadom el logikusan azt a vélekedését, hogy: egy (ha mindjárt tudós) felolvasónak szabad a felolvasást hallgató finom érzelkü hölgyek közönsége előtt: emberi nevelékről, nyakakról, továbbá undorító szagokról, tárgyakról, látmány-okról azok által előidézett hánysárol, gyors „kiválasztás”-ról stb. stb. ... komoly értekezést tartani...; de a „Debrecezen”-ben (mely pedig nem par excellence hölgyek számára iratik) a tudós és mely gondolatok ezen furcsa ingredienziáinak komikus voltára tréfás megjegyzéseket tenni: tiltott, sőt „sértó” és „megbotránkoztató” dolog!...

Az „egy felolvasó” felolvasását egyéb iránt — ha sikerül megtudnom, hogy: melyik lesz az övé? — nem fogja egy szóval se kitérteni.

letni az „Elszabadult ördög”; még akkor se, ha netalán az írói stílus szépégeiről fog felolvasni!; pedig hogy abban mester lehet, gyantitatta mostani czikkének e constructioja is: „egy oly jelenség feltünését látjuk felbukkanni”... (No de... ő is tudós lehet... tehát „viccz”-nek nem tanácsos meg se kukkanni!...)

Térjünk most már vidámabb dolgokra!... Hallottuk immár a „Nevetés pszichológiájáról”, a „felolvasó kör” tavalyi nagy érdemű jegyzőjétől.

Ez ám derek s jóindulatú felolvasó!; nekem különösen kedves és mindent megbeszélő jó emberem! Már a prólógos vacsorát pár nappal megelőzőleg elfogott az utcán és biztosított, hogy: mennyire örül, ha „jól ki fog kapni”... t. i. már anticipandó: a „Prölóg”-ban!

Most is mily kedélyes resignációval mondá felolvasása végén hallgatóinak: „A kontár filozófus nem is mosolyog, hanem eles hegyü pennájára felvez majd engemet... (Oh, még mindenszentek napján sem!; legfeljebb: a felolvasását...)

Jól esett szívemnek hallani, hogy ő én tőlem „egy csöppet sem fél!”... Uramfia! hát miért is félné — én tőlem — egy ilyen kegyes férfit?... Azt mondja, hogy tavaly sok hajom volt az órájával... és az még ma is jól felolvasó”, hogy én talán órá s vagyok vagy legalább tavaly még az voltam!... Azt is mondta, hogy megtreáltam egy híriapi czikkét: és ő még is megmarad abban kifejtett nézetéim!...; hogy kiviczélettem egy megjelenendő könyvét (pedig dicseretem, hogy milyen jó és olcsó lesz!); és az a könyv még is meg fog jellenni! (Magam is meg fogom szerezni 85 krajczárért!); hogy ő bizony jövőre is olvas fel!... és hogy ő nem

írta volna meg az „egy felolvasó” czikkét!... (Nem is gyanakodtam rá, hogy ő írta volna; de egyre se az eddigi felolvasást tartott urak közül!)

No hát, kérem, mindezek a felolvasó asztalnál elhangzott megnyugtató nyilatkozatok bizonyosat tesznek arról, hogy a „Kontár filozófus” milyen jámbor lélek; sekinke sem árt; igaz, hogy nem is használ...; eppen-séggel mint a bodajki szentelt viz...; Hanem hát bele jutottam — a felolvasó úr jóvoltából — a „Nevetés pszichológiájá”-ba, mint Pontus Pilatus a „Hiszekegy”-be!... En nem tehetek róla...; mosom a kezeimet.

A felolvasás minden tekintetben igen tanulságos és — a mi fő dolog — igen változatos volt.

A változatosság már magában a hallgatóság többféle apostrophálásában is nyilvánult: „Igen tisztelt hallgatóim!”... „Mindem én kedves hallgatóim!”... „Kedves közönségem!”... stb. stb. Már csak vártam, hogy a „Kedves keresztényen a tyámfia!” is elő fog fordulni...; de ez az egy elmaradt.

Mennyi változatosság volt a „mosoly” sokféleségében! En Istenem! mi minden mosolyog, szerinte és az általa idézett írók és költők szerint!

Első sorban a hallgatóság mosolygott; mert a felolvasó ur legelőbb is kijelentette, hogy: nem szokása a mentegetőzés és a hosszás bevezetés!... és mégis nyomban rá — bizonyára szokása ellenére — három sűrűn rott lapon mentegetőzött és bevezetésezt!

Aztán következtek a mindenféle mosolygások: „A szegény legény szája mosolygása”...; „Edecs szemed mosolygása”...; (az egy- egy pápai diak így rimelt rá: „olyan, mint a kása!”...); „Szép szelid mosoly”...; „Tütrélt udvarnok d mosoly”...

